

Γνωστικοί τρόποι μάθησης στην εκμάθηση ξένων γλωσσών

A. Γρηγοριάδου¹ & A. Πρωτόπαπας²

¹Πανεπιστήμιο Αθηνών · ²Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου

Εισαγωγή

Κάθε άνθρωπος έχει το δικό του τρόπο να προσεγγίζει τη γνώση για να μάθει. Οι γνωστικοί τρόποι μάθησης (cognitive styles) είναι δείκτες του τρόπου, με τον οποίο ο καθένας αντιλαμβάνεται, συμμετέχει και αντιδρά στο μαθησιακό περιβάλλον.

Ο προσδιορισμός των γνωστικών τρόπων μάθησης κάθε ατόμου δίνει στον καθηγητή τη δυνατότητα να παρέμβει πιο αποτελεσματικά και να προσαρμόσει τον τρόπο διδασκαλίας της ξένης γλώσσας στις προτιμήσεις και τις τάσεις των μαθητών του. Όμως, πώς θα προσδιορίσουμε τους τρόπους μάθησης κάθε ατόμου;

Σκοπός

της έρευνας είναι να δείξει αν μπορεί να ισχύσει το μοντέλο των Ehrman & Leaver στην ελληνική πραγματικότητα. Μελετάμε τους τρόπους εκμάθησης δύο διαφορετικών ξένων γλωσσών, των αγγλικών και των γερμανικών για να δούμε αν υπάρχουν σημαντικές διαφορές στον τρόπο εκμάθησης των δύο.

Μέθοδος

Οι M. Ehrman και B.L. Leaver (E&L) κατασκεύασαν ένα ερωτηματολόγιο γνωστικών τρόπων μάθησης ειδικά για την εκμάθηση ξένων γλωσσών. Το μοντέλο τους βασίζεται στη σύνοψη-έκταση και περιέχει 10 γνωστικές διαστάσεις (π.χ. επαγωγικός-αφαιρετικός, αναλυτικός-συνθετικός κ.λπ.). Κάθε διάσταση εξετάζεται σε 3 ερωτήσεις. Το αριστερό σκέλος κάθε διάστασης αποτελεί τη σύνοψη, ενώ το δεξί αποτελεί την έκταση.

Το ερωτηματολόγιο μεταφράστηκε στα ελληνικά και διπλαιοσιτάστηκε ο αριθμός των ερωτήσεων σε 60 για πιο ασφαλή στατιστικά αποτελέσματα.

Στη μελέτη συμμετείχαν 175 φοιτητές (18-30 ετών) που ήξεραν αγγλικά (105) και γερμανικά (70), από τους οποίους ζητήθηκε να απαντήσουν με ποιόν τρόπο έμαθαν την ξένη γλώσσα.

Αποτελέσματα

Γνωστική διάσταση	Εύρος	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Αξιοπιστία
Ευαισθησία πεδίου	24	10,4	5,4	0,64
Ανεξαρτησία πεδίου	24	11,2	4,3	0,27
Εξισωτικός	23	15,6	4,4	0,28
Ολιστικός	24	11,7	5,0	0,54
Παρορμητικός	24	15,3	5,8	0,56
Συνθετικός	24	15,0	5,2	0,45
Αναλογικός	24	11,7	5,1	0,55
Συγκεκριμένος	24	9,6	5,4	0,67
Μη γραμμικός	24	16,2	6,0	0,68
Επαγωγικός	23	16,7	5,9	0,64

1 Αφού επιλέχθηκαν οι 3 πιο αξιόπιστες ερωτήσεις για κάθε γνωστική διάσταση αναλύθηκαν οι 10 διαστάσεις των E&L, για κάθε γλώσσα χωριστά.

Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στους τρόπους εκμάθησης γερμανικών – αγγλικών, εκτός από τον τρόπο με τον οποίο απαντούν στις ερωτήσεις, δηλαδή αν απαντούν αυθόρμητα ή μετά από σκέψη (παρορμητικός-στοχαστικός). Έτσι, οι υπόλοιπες αναλύσεις έγιναν και για τις δύο γλώσσες μαζί.

2 Παρατηρήθηκε υψηλή συνάφεια μεταξύ ευαισθησίας πεδίου, αναλογικού, συγκεκριμένου και μη γραμμικού, καθώς επίσης και πολύ υψηλή συνάφεια μεταξύ επαγωγικού και μη γραμμικού και μεταξύ ολιστικού και εξισωτικού, σε συμφωνία με τα ευρήματα των E&L.

Συνάφειες p<0.01 p<0.05	Ευαισθησία πεδίου	Ανεξαρτησία πεδίου	Εξισωτικός	Ολιστικός	Παρορμητικός	Συνθετικός	Αναλογικός	Συγκεκριμένος	Μη γραμμικός
Ανεξαρτ. πεδίου	0,25								
Εξισωτικός	0,03	-0,16							
Ολιστικός	0,05	0,12	0,32						
Παρορμητικός	0,11	0,10	-0,01	-0,06					
Συνθετικός	0,28	0,23	0,05	-0,01	0,29				
Αναλογικός	0,46	0,36	0,06	-0,01	0,06	0,29			
Συγκεκριμένος	0,42	0,20	0,16	0,23	-0,06	0,19	0,28		
Μη γραμμικός	0,39	0,13	-0,04	-0,07	0,30	0,34	0,39	0,16	
Επαγωγικός	0,21	0,06	0,04	-0,17	0,30	0,36	0,40	0,13	0,49

Παράγοντας	Ιδιοτιμή	Ποσοστό Διακύμανσης	Αθροιστικό ποσοστό
1	2,88	28,75	28,75
2	1,60	15,96	44,71
3	1,19	11,94	56,65
4	0,97	9,70	66,35
5	0,73	7,31	73,65
6	0,69	6,86	80,51
7	0,60	5,96	86,47
8	0,55	5,53	91,99
9	0,43	4,33	96,33
10	0,37	3,67	100,00

3 Από την ανάλυση παραγόντων προκύπτουν 3 παράγοντες:

- *Επεξεργασία πληροφοριών* (με ποια σειρά, κανόνες ή παραδείγματα, αυθόρμητα ή μετά από σκέψη).
- *Λήψη πληροφοριών* (διάκριση πληροφορίας από σύνολο, χρήση συγκεκριμένου, μάθηση από εμπειρία ή θεωρία).
- *Αποθήκευση πληροφοριών* (συνδυασμός γνώσεων με προηγούμενες, μάθηση από εμπειρία).

Τα ευρήματα αυτά διαφέρουν σημαντικά από τους 9 παράγοντες των E&L.

Συζήτηση

Το ερωτηματολόγιο αυτό μπορεί να αποδειχθεί χρήσιμο στη μελέτη των γενικότερων τάσεων στην εκμάθηση ξένων γλωσσών στην Ελλάδα, αλλά και πρακτικά μπορεί να λειτουργήσει ως ένα μέσο αξιολόγησης των ατομικών διαφορών των μαθητών. Σαν χρήσιμο εργαλείο στα χέρια των καθηγητών ξένων γλωσσών, θα μπορούσε να βοηθήσει στην καλύτερη κατανόηση των μαθητών από τους καθηγητές, στην ανάλογη προσαρμογή του τρόπου διδασκαλίας στον τρόπο μάθησης των μαθητών καθώς και στην σωστή καθοδήγηση των μαθητών, ώστε να βελτιώσουν τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνουν.

Βιβλιογραφία

- Brown, H. D. (2000). *Principles of language learning and teaching*. New York: Longman.
- Ehrman, M. E & Leaver, B. L. (2003). Cognitive styles in the service of language learning. *System* 31, 393-415.
- Ehrman, M. E & Leaver, B. L. (2004). Development of a profile approach to learning style diagnosis. Submitted.
- Ehrman, M. E. (1998). Field independence, field dependence, and field sensitivity in another light. In J. Reid (Ed.) *Understanding learning styles in the second language classroom*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 62-70.